

Tragači za izgubljenim reformama

Poglavlja 23 i 24 prva se otvaraju i poslednja zatvaraju, ali u slučaju Srbije tu je i poglavlje 35, koje se odnosi i na sveobuhvatnu normalizaciju odnosa sa Kosovom. Ukoliko u bilo kojem od tih poglavlja ne bude napretka, Evropska komisija ima na raspolaganju mogućnost obustavljanja pregovora o ostalim (kad se i to desi) otvorenim poglavljima

Mali podsjetnik na početku: Srbija je status zemlje kandidata za članstvo u Evropskoj uniji dobila 1. marta 2012. godine, 21. januara 2014. godine održana je Prva međuvladina konferencija Srbija-EU kojom su formalno počeli pregovori o članstvu, a tek je ovih dana otvorila dva najvažnija pregovaračka poglavlja, 23 i 24 o pravosuđu, ljudskim pravima i slobodama, te o granicama, migracijama, policijskoj suradnji, borbi protiv organiziranog kriminala, trgovine ljudima i drogama...

U brošuri "35 koraka ka Evropskoj uniji", koju su lani objavili Informacioni centar EU u Beogradu i srpski Pregovarački tim predvođen šeficom Tanjom Miščević, navode se najbitnije informacije o svih 35 poglavlja koje treba ispregovarati, te da tokom pregovora "mora biti obezbeđena opšta ravnoteža u pogledu ostvarenog napretka" u poglavljima. Najvažnija – poglavlja 23 i 24 – prva se otvaraju i poslednja zatvaraju (kao što smo vidjeli u slučaju Hrvatske koja je 2013. ušla u članstvo), ali u slučaju Srbije i poglavlje 35, koje se odnosi i na sveobuhvatnu normalizaciju odnosa s Kosovom. Ukoliko u bilo kojem od tih poglavlja ne bude napretka, Evropska komisija ima na raspolaganju mogućnost obustavljanja pregovora o ostalim (kad se i to desi) otvorenim poglavljima.

KOSOVO

Sva bijeda našeg političkog života ogleđa se, očito, u pitanju Kosova. Mediji su ovih dana puni priča da ćemo morati mijenjati Ustav Srbije, njegovu preambulu u kojoj piše da je Kosovo sastavni dio države Srbije, iako je Ustavni sud Srbije kukavički odlučio da Briselski sporazum (iz kojega EU crpi svoje uzdanje u Aleksandru Vučiću) nije pitanje prava, no politike,

pa je tako sebe kao instituciju (ne sud – za razliku od drugih situacija – izuzeo od odgovornosti, političke ili pravne odluke. Dobre plaće, ugled među neinformiranima, svisoka pogled na sve što se zbiva u Srbiji: to su oni, uglavnom nepotrebljivi i u mnogim slučajevima štetni po stvarnost "običnih ljudi", koji u ovačkoj stvarnosti vape za pravdom. Vidimo samo kako ih biraju: malo parlament, malo predsjednik države, a malo Vrhovni kasacioni sud; svatko od njih bira pet "komada" vrhunске pravne misli, od kojih se i ne traži da imaju pravno znanje. Svaka čast izuzecima, ima ih, ali malo.

Briselski sporazum je, u stvari, ono što se dogodilo u Hrvatskoj ili u Sloveniji. Tamošnji etnički Srbi morali su se odvojiti od svoje etničke pripadnosti, prihvatiti tu ili te države, uzeti njene dokumente, pristati da budu manjina, ali biti "politički" ovo ili ono. Sve je to "zaživjelo" u obje države, Sloveniji i Hrvatskoj, nisu ljudi imali kuda, tko je mogao postao je vlasnik domovnice, lične, osobne karte ili iskaznice, ako je htio da preživi. Ostali su "izbrisani" u Sloveniji, izbjegli ili pobijeni u Hrvatskoj (Sisak, Osijek, Gospić), ili su pobjegli u tzv. maticu zemlju Srbiju, u kojoj su ih tih smrtonosnih 90-ih godina prošloga vijeka čekali Slobodan Milošević, Vojislav Šešelj, Aleksandar Vučić... i svi ostali koje i danas gledamo na političkoj sceni, na kojoj se – nakon vladavine "žutih" – promijenilo baš sve.

Nabolje?

Danas, ovog jula 2016. godine imamo postupak protiv povjerenika za dostupnost informacija Rodoljuba Šabića zbog toga što je dao nalog da se medijima dostavi status oficira bivše JNA, odnosno Vojske SR Jugoslavije na Kosovu 1999. godine. Republičko javno tužilaštvo Republike Srbije traži da se poštuje vojna

tajna koja je bila na snazi za postojanja danas nepostojeće države i nepostojeće vojske suprotno današnjem povjereniku Šabiću koji djeluje u novoj državi (napokon samoj) Srbiji po propisima koji onih godina nisu bili niti u petogodišnjem (titovsko-socijalističkom) planu.

I tu sad dolazimo do nezavisnosti pravosuđa, jednoj od najvažnijih tema otvorenih nam poglavlja, onih 23 i 24.

PRAVOSUĐE

EU hoće nezavisno i tužilaštvo i sudstvo (advokatura se, koliko se god nadležni ljutili, podrazumijeva u pravosudnom sistemu). Ima mnogo sistemskih modela kojima se to – koliko-toliko, nigdje nije idealno – rješava, ali naš je jedinstven, jedinstveniji čak i od Hrvatske (ili Turske ovih dana), u kojoj su 90-ih prognali sve što je iole mislilo svojom glavom, pa se postavilo da su bivši suci, ali i tužioci, postali najbolji advokati kriminalnih skupina, samo zato što su – umjesto njih – tužioci postali, u velikom broju, tek *patkice*, ne neophodno žute, ali nezalice (izraz, nota bene, potiče od jedne tužiteljice koja je uhvaćena u sumnjivim vezama s mafijom, a prezime joj baš zvuči na *patkicu*).

Zašto hrvatski primjer? Zato što je Hrvatska u EU, zato što su nekadašnja Slobina Srbija i Hrvatska imale posve iste pristupe pravosuđu: izbacili svakoga tko ti ne valja iz svojih redova, tamo zato što su navodno podržavali političke vlasti (Toni Nobile, Čedo Prodanović, danas vrsni advokati, i još mnogo njih), ovdje sve one koji su tih 90-ih osnovali strukovno udruženje sudija (Zoran Ivošević, Božo Prelević, Vida Petrović Škero, Lepa Karamarković, Dušan Slijepčević, Radmila Dragičević Dičić, Slobodan Vučetić itd., dugačak je spisak.

DA LI ĆE SE I DALJE PITATI: Nikola Selaković, ministar pravde

Foto: Dragan Kujundžić/ Tanjug

Da se razumijemo: nije Hrvatska od ovoga, kao država, daleko odmakla u odnosu na Srbiju. Naprotiv. Svi problemi koji su nastali velikom čistkom (po krvnim zrcima, ili po pitanju pameti i sposobnosti sudaca i tužilaca) ostali su do dana današnjeg. U Hrvatskoj, članici EU već tri godine, i dalje ništa ne funkcionira, tužilaštvo je pod uplivom države, suci se biraju po političkim kriterijima (dovoljno je vidjeti suživot SDP-a i HDZ-a koji je u Ustavni sud Hrvatske doveo i neke kriminalistički sumnjive osobe), sudstvo ne funkcionira u istom smislu kao i srpsko, a o ratnim zločinima – tek ćemo se vratiti toj temi – da i ne govorimo.

Srbija je pak u stalnim reformama pravosuđa i sudstva. Od "Slobinog vremena", kad je režim uništavao pravosuđe, prešlo se na navodno demokratsko vrijeme, u kojem su razni pokušavali unaprijediti pravosuđe. U cijeloj priči, iz današnje perspektive, možda bi se najbolje moglo ocijeniti vrijeme prvog ministra pravosuđa Vladana Batića: usprkos tome što je i sam imao nedopustive izjave o raznim sudijama i tužiocima, njegovim spisovima nedostojnih, taj je spisak kratak u odnosu na ono što su u kontinuitetu od nekoliko godina napravili Dušan Petrović i Snežana Malović, ministri pravde, predsjednica Visokog savjeta sudstva i Vrhovnog suda, odnosno Vrhovnog kassacionog suda Nata Mesarović i državni sekretar Slobodan Homen.

Na stranu više puta iznesena ocjena suca Miodraga Majića iz Apelacionog suda u Beogradu, jedinoga koji na vlastitom blogu progovara o problemima u pravosuđu kao takvom, da nezavisnosti sudstva na ovim prostorima nije bilo nikad, pa bi bilo čudnovato očekivati da ga danas ima u većoj mjeri no što ga ima...

Maloprije spomenuta reforma pravosuđa koja je započela, u izvršnom smislu, krajem 2009. godine, dotukla je sudstvo i pravosuđe u cjelini: hiljade sudaca i tužilaca su, na osnovu neidentificiranih kriterija, otjerani iz sistema. Nije da neki nisu udaljeni s razlogom, ali se velika većina njih vratila u pravosuđe nakon – također traljave – odluke Ustavnog suda Srbije, a danas, ove 2016. godine, iste te gledamo na mjestima predsjednika sudova, pa i najviših sudova u zemlji. Samo jedan primjer: vratio se da dijeli pravdu sudac »

**GRADANI SRBIJE MEĐU
NAJZASTUPLJENIJIMA:
Sud za ljudska prava u Strazburu**

koji je postupao u jednom postupku tokom kojega mu je stranka ostavila svoju nepokretnu imovinu, nakon nekog vremena umrla, a nadležni sudac naslijedio. Svakom normalnom bi se upalila crvena lampica; našim vlastima nije, taj je postao šefom jednog od najviših sudova u Srbiji.

I: pametnome dosta!

ugovorima i koji bi – zajedno sa onima koji imaju 20 i kusur hiljada dinara plaće na stalnim radnim mjestima – po četvrti ili peti puta u posljednjih deset i kusur godina trebali “pakovati predmete”.

Vaše, naše, s time da se po svakom “pakovanju” računa da će deset posto predmeta naprosto nestati. Ne vaših ili naših,

■ Kad je reč o državi Srbiji i njenim građanima, protestima, uniženim institucijama, devastiranim medijima, premoćnim političkim strankama govori se u otvorenim poglavljima. Pitanje je njihovog zatvaranja

ŠTA JE BILO POSLE

Nakon te nakaradne pravosudne reforme, oni koji su bili odstranjeni iz sistema bili su vraćeni. Većina je presavila tabak (znaju kako to ide, za razliku od građana, kojima nema tko pomoći u borbi s vjetrenjačama pravde), tužila državu i o našem – građanskom trošku – dobila odštete mjerene hiljadama evra.

Tu dolaze novi naprednjački reformatori: stali su tamo dokle su ovi došli i nastavljaju njihovim putem. Vraćeni, reizabrani i novoizabrani (njih 300 sudaca koji nikada nisu prošli zakonsku proceduru preispitivanja rada i osposobljenosti) ostaju u sistemu. Njih se seljaka po Beogradu – a stvarno rade u “nikakvim” uvjetima – što dostiže vrhunac ovog ljeta 2016. godine, kad se preuređuje Palata pravde i kad se sele uokolo. Neki u uređene prostore po gradu, neki drugdje, uglavnom svi u sjedišta koja – ma što će to pravo državi? – i ne pokrivaju njihovu nadležnost. Uglavnom, još svi čekaju na koju će adresu otići, s time da će oni i dočekati tu obavijest, za razliku od pravosudnih službenika, te prateće sudijsko-tužilačke armije bez koje posla nema, koji rade na čudnim i vremenski ograničenim

njihovih: za nas i vas uvijek račun bude ispostavljen, za njih – ne, bar im pakovanje ide u prilog.

Toliko o pravosuđu, a da ne spominjemo sve zakone koje po hitnom postupku nadležni parlamentarci, sve po zahtjevu Vučićeve Vlade, donose godinama: to više ni suci, niti advokati, a kamoli građani, ne mogu pratiti. A ako mi građani ne znamo što u nekom zakonu piše: krivi smo mi!

Gdje je u svemu ovome izvršiteljska privatna – danas kažu: javna – rabota izvršitelja (Hrvatska je tu stvar ukinula, bar malo vodeći računa o svojim osiromašenim građanima, koji plaćaju i kad im tajkuni, koji ne plaćaju nikome, ne daju plaću), rabota javnih bilježnika, rabota stranih ulagača koji iz budžeta kojega mi plaćamo dobiju desetak hiljada evra, da bismo mi od 20-ak hiljada plaće mjesečno kupovali pelene, e da bismo udostojili i njihovo ulaganje u Srbiji i ego premijera u tehničkom ili stvarnom mandatu?

I SAD EU

Sve ovo navedeno (vrlo sporadično) u vezi sa pridruživanjem Srbije u EU, mora se promatrati u još mnogo aspekata. Na primjer, slobode medija, kojoj nipošto u

prilog ne ide ova smiješna snosovska izložba o tzv. necenzurisanim lažima, pa makar premijer u tehničkom mandatu na nju nekoliko dana po otvaranju došao odjeven u nešto nalik na pidžamu. Ne ide niti to što su mediji raspolučeni, čak personalno poslenici tzv. javne riječi, na pitanjima “dokle više ovo” i pitanjima o odgovornosti za prelomne događaje koji se u društvu zbivaju.

Bez medijskog i svakog drugog društvenog dijaloga, oba ova poglavlja neće biti završena. Odatle pitanja: zašto nema “Utiska nedelje”, zašto nema političkih emisija, zašto se sve što ne diše naprednjački boji žutom bojom, zašto prevladava *informerska* slika svijeta, zašto borba protiv korupcije biva borba protiv nazo-

vi političkih protivnika, zašto nemamo niti jednu konačnu presudu protiv javno prozvanih tajkuna i neprijatelja, zašto je čak i Savjet za borbu protiv korupcije Vlade Srbije – i Vučićev, dakle – neprijatelj i izdajnik.

Možda najluđi primjer nesnalaženja u tome što, u stvari, znače i poglavlja i ljudska prava i sve ostalo, vidimo u toj priči tužbe protiv povjerenika Rodoljuba Šabića, koji kao ugrožava sigurnost Srbije.

Niti ima te države, SR Jugoslavije, niti ima te vojske, niti ima državne tajne: ima samo onoga s čime će se država Srbija, njeni građani, ali ponajviše njeni čelnici, morati suočiti u poglavljima 23 i 24: gdje smo bili, što smo radili, kakvi su nam zakoni, kakvi su nam odnosi sa susjedima, kakvi smo prema vlastitim građanima, ma koliko oni sami sebe u tome prepoznavali.

Ima danas države Srbije, njenih građana, protesta, uniženih institucija, devastiranih medija, premoćnih političkih stranaka... O svemu tome nam govore u otvorenim poglavljima, samo je pitanje hoćemo li ih zaista otvoriti.

Zatvoriti, točnije.

TATJANA TAGIROV